

Hejnsvigs landsbydegn i fire årtier: Knud kæmpede mod gold og glædeløs indlæring

Som et fyrtårn ragede den legendariske Knud Jensen op i Hejnsvig i sit livslange virke som degn ved landsbyens skole. Gennem en menneskealder sad han dør stout og bred bag sit kateder og blev en forgudet lærer, vejleder og mentor for generationer af Hejnsvigs skolebørn.

HISTORIE

Louis Bülow,
forsætter og historiker, Aarhus
redaktion.grindsted@jv.dk

HEJNSVIG: Konturerne af et erindringsbillede fra en sommerdag på kirkegården i Hejnsvig engang midt i 1960'erne toner frem. Lidt trafikstøj anes som en svag summen til lyden af legende børn, kåd, fuglekvider og vindens blide hvisten i et væld af grønne farver, blomster og dufte.

I en næsten forstørret atmosfære af liv tæt forbundet med døden er en gammel skolelærer fra det lille landsbysamfund netop blevet stedt til hvile, og et hav af mennesker står nu tilbage og reflekterer over hans skæbnehistorie.

Kigger man nærmere efter, kan man se børn og unge fra landsbyen stå dør for sig selv rundt omkring på den smukke kirkegård næsten i det skjulte, mens de grædende giver stærke følelser frit løb. Alle er knuget af fortvivelse, sorg og vemod.

Som et fyrtårn ragede den legendariske Knud Jensen op i Hejnsvig i sit livslange virke som degn ved landsbyens skole. Gennem en menneskealder sad han dør stout og bred bag sit kateder og lignede døt, han var - en ægte landsbydegn helt ind i sjælen forankret i dansk bondemuld, der skulle blive en forgudet lærer, vejleder og mentor for generationer af Hejnsvigs skolebørn.

Ikke en snu, uvidende og oppustet landsbydegn som Per Degen i Holbergs komedie *Erasmus Montanus*. Lærer Jensen så sin lærerering igennem fire årtier i Hejnsvig som et kald, en passion, og kæmpede for at få gjort op med Hejnsvig Skole som et symbol på en undervisningsanstalt med gold og glædesløs indlæring.

Lyste op i skoletidens trængsler

Knud Jensen blev født den

Lærer Knud Jensen. Foto: Hejnsvig Lokalarkiv

18. december 1898 i landsbyen Nakke ved Rørvig i Odsherred ud af en gammel og solid Nakke-familie, hvor hans bedstefar i mange år havde været sognerådsformand. Knud var ældste søn af Laura Marie og Jens Peter Jensen, der var landmand og selv fremtrædende i lokalbefolkningen som sognekom-

missær, formand for Nakke Andelsmejeri og medlem af sognerådet.

Den fredrene gård på Slettemosevej dannede i årtier rammen om familien tilværelse i det lille landbosamfund, hvor Knud havde en dejlig barndom og opvækst. Han gik i den gamle skole i Nakke for senere at læse til

lærer. Han blev gift med Johanne, og efter at være flyttet til Hejnsvig i begyndelsen af 1920'erne fik de i oktober 1926 ønsketvillingerne Olaf og Ester.

Hvor der i dages strækte skole blev været nidskært om traditioner, værdier og dyder, havde lærer Jensen sans for menings-

fyldt undervisning og lyste op i skoletidens trængsler med sit varme og sociale sindelag.

Med sjældne kvaliteter og et hjerte, der bankede for alle, tog han hånd også om dem, der kom fra vanskelige kår, dem der mistrivedes og havde det svært. I klasseværelset hos lærer Jensen fandt mange børn i Hejnsvig et fristed fyldt med nærvær og fællesskab.

Mangen lille purk har oplevet små sejre på livetsbane, når lærer Jensen med alvorlig mine betroede ham at klargøre filmklasseret, trække gardiner for eller tænde og slukke for lyset, når der i klasseværelset skulle vises dokumentarfilm fra Statens Filmcentral.

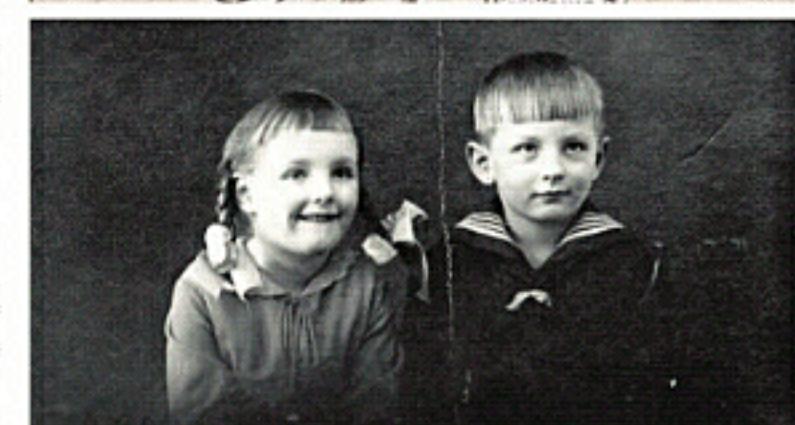
Ingen streng disciplin hos Jensen

Også Hejnsvigs lille bibliotekslokale var for mange en slags asyl, hvor alt emmede ro og tryghed. Hér virkede fru Johanne Jensen igennem årtier som landsbyens bibliotekar bistået af sin mand lærer Jensen. Altid åbne og lydhøre, som de sad dør og arbejdede i det stille.

Kæft, trit og retning, spanskør og streng disciplin var dengang undervisningssystemets bærende principper men eksisterede ikke i lærer Jensens verden. Hos ham kunne man heller ikke møde det ellers gængse system med, at dygtige og artige børn blev placeret forrest i klasselokalet, mens de dumme - som oftest småkårsfolket - blev stuvet sammen bagst i klassen.

Lærer Jensen var en gudsbenædet underviser af hier-

Knud Jensen som barn i midten med forældrene og de to små brødre Aage og Poul. Foto: Odsherred Lokalarkiv

Lærer Knud Jensens børn Ester og Olaf. Foto: Hejnsvig Lokalarkiv

sen besluttede at indvie os i historien om det landskendte marked.

Med blussende kinder og øjne, der tindrede af glæde og forventning, blev vi små puder ført til et forjættet land, hvor alt flød med honningkager, flødeis, pølser, sodavand, slik og candyfloss. Gøglere, lirekassemænd og andet godtfolk - lærer Jensen formåede at få dem til at stå dør lyslevende foran os i et magisk univers af rutschebaner, karruseller, radiobiler, spøgelsestog og gøglertelte.

En andet erindringsscenarie fra dengang toner frem. Lærer Jensen havde i nogle historietimer fortalt om den nærliggende landsby Donslund, der i fordums dage var volset op omkring Herregården Donslund, og på et tidspunkt blev centrum for en række voldsomme begivenheder.

For at følge historien helt til dørs besluttede han - og det var vel at mærke af egen lomme - at betale en lokal vognmand for en biltur til Donslund for hele klassen, så

arkiv.dk

Hejnsvig Skole i 1938-41. Øverst fra venstre lærer Jensen og fru Johanne Jensen. Foto: Hejnsvig Lokalarkiv

arkiv.dk

Hejnsvig Skole i 1955. Øverst fra venstre lærer Jepsen, lærer Jørgensen - og lærer Jensen. Foto: Hejnsvig Lokalarkiv

Hejnsvig Skole i 1958-59. Lærer Knud Jensen er øverst nr. 2 fra højre. Foto: Hejnsvig Lokalarkiv

vi fik mulighed for at komme tæt på og opleve stedet live.

I sjælden grad forstod lærer Jensen at vinde børnenes tillid og fange deres interesse. De følte næsten historiens vingesus, når han læste højt for dem, fortalte om bibelen, livets gåder og historiens store begivenheder. Eller når han tog dem med tilbage i Danmarkshistorien til slaget ved Dannevirke eller til katastrofen i 1864 ved Dybbøl.

Døde i 60'erne

Ved juletid kunne børnene opleve glæden ved at være sammen med deres lærer i det smukt pyntede klasseværelse, mens de hyggede sig ved ved julelampens skær, og julens blide snefnug drysste ned og dækkede lillebyen med sit hvide tæppe. Da kunne det ske, at lærer Jensen valgte at fortælle om digterpræsten Kaj Munks sidste juleaften i 1943 i Vedersø Præstegård. Hvert år på besættel-

sesdagen den 9. april og på befrielsesdagen den 5. maj blev flaget på Hejnsvig Skole sat på henholdsvis halv og på hel, og lærer Jensen fik på nænsom vis gelejet børnene ind i historien om den 2. verdenskrig.

Knud Jensen døde midt i 1960'erne efter fire årtier som skolelærer i Hejnsvig. Hans bysbørn græd mange tårer – men var også fyldt med taknemlighed over alt det, lærer Jensen havde givet...